

หลักนิติธรรมกับการจัดเก็บภาษีคาร์บอน

จัดทำโดย

นายณัยพงษ์ กองบุญมา
เลขประจำตัว ๖๗๑๒๑๖

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร
“หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๑๒

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักนิติธรรมกับการจัดเก็บภาษีคาร์บอน

นายწყพงษ์ กองบุญมา^๑

บทนำ

จากเป้าหมายหลักตามความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ COP21 ในปี 2015 ที่มุ่งเน้นการรักษาการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยพื้นผิวโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส เทียบกับระดับในช่วงก่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม และพยายามจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยพื้นผิวโลกให้น้อยลงไปอีกจนถึงต่ำกว่า 1.5 องศาเซลเซียส ทำให้ประเด็นการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนจากนานาประเทศให้ความสำคัญ

ในปัจจุบันในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ COP26 ในปี 2020 ประเทศไทยได้ประกาศเป้าหมายสำคัญว่าจะเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายในปี 2050 และมุ่งสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net-Zero GHG Emissions) ภายในปี 2065 ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อดำเนินการตามแนวทางของประเทศ

มีเครื่องมือมากมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก เช่น การตั้งเป้าหมายลดก๊าซเรือนกระจกบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ (Science-based Target หรือ SBT) การตรวจวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับองค์กร (Carbon Footprint for Organization: CFO) การตรวจวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับผลิตภัณฑ์ (Carbon Footprint of Product: CFP) การพัฒนาโครงการลดก๊าซเรือนกระจกทั้งระดับประเทศและระดับสากล รวมถึงเครื่องมืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแต่ละชนิดมีวัตถุประสงค์ในการใช้งานที่แตกต่างกัน และบางเครื่องมืออาจมีส่วนที่คล้ายคลึงกัน ทำให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อาจยังไม่สามารถใช้เครื่องมือแบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทย โดยกรมสรรพสามิต การกำหนดนโยบาย EASE EXCISE ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยภาษีสรรพสามิต มุ่งเน้นสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) สร้างมาตรฐานสากล เดินหน้าประเทศไทยสู่ความยั่งยืน” ซึ่ง ตัว E ตัวแรก หมายถึง ESG/BCG Focus เป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการจัดเก็บภาษีเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการจัดเก็บภาษีเพื่อดูแลสุขภาพ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภายในประเทศสู่มาตรฐานสากลกรมสรรพสามิตได้พิจารณาแนวทางการจัดเก็บภาษีคาร์บอนสำหรับผู้กำหนดนโยบาย (Carbon Tax Guide: Handbook for Policy Maker) ของธนาคารโลก ซึ่งเสนอแนวทางการกำหนดนโยบายต้องพิจารณา 5 ด้าน ได้แก่

^๑ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท สุขสวัสดิ์ คอนเวิร์ทติ้ง จำกัด ผู้เข้าอบรมหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นป.) รุ่นที่ ...

1.ฐานภาษี (Tax base) สามารถจำแนกได้ 2 ส่วน คือ จัดเก็บจากกระบวนการผลิต เช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ที่จัดเก็บจากโรงงานที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือจากสินค้าเช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่จัดเก็บกับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมหรือผลิตภัณฑ์จากฟอสซิล ทั้งนี้ ภายใต้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 จะสามารถจัดเก็บภาษีได้กับสินค้านั้น โดยจัดเก็บจากทั้งผู้ประกอบการต้นน้ำหรือโรงกลั่นฯ สำหรับอุตสาหกรรมกลางน้ำหรือโรงผลิตไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล และสำหรับอุตสาหกรรมปลายน้ำอาจจัดเก็บกับสินค้าที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

2.อัตราภาษี (Tax rate) ในปัจจุบันมีการกำหนดอัตราภาษีคาร์บอนมีช่วงราคาที่ค่อนข้างกว้างจากประมาณ 1 เหรียญสหรัฐ จนถึงประมาณ 130 เหรียญสหรัฐ ทั้งนี้ ขึ้นกับบริบทหรือสถานการณ์ภายในแต่ละประเทศ

3.การใช้งบประมาณ (Revenue use) เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ธนาคารโลกเสนอให้พิจารณา เนื่องจาก การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต้องใช้งบประมาณเพื่อใช้จ่ายในโครงการต่างๆ หรือการใช้จ่าย เพื่อบรรเทาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับกลุ่มเปราะบางที่อาจมีต้นทุนค่าครองชีพที่สูงขึ้นจากภาษีคาร์บอน

4.การบริหารจัดการด้านองค์กรที่รับผิดชอบ (Institutions) ควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในประเด็นต่างๆ เช่น การตรวจวัดค่าและการสอบทวนอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการบริหารการจัดเก็บภาษี เป็นต้น

5.การพิจารณาผลกระทบเชิงลบ (Avoid undesirable effects) เช่น ความซ้ำซ้อนของภาระภาษี และความเท่าเทียมระหว่างผู้เสียภาษีหรือระหว่างภาคส่วน เป็นต้น นอกจากนี้ อาจต้องพิจารณาถึงมาตรการปรับราคาคาร์บอนข้ามพรมแดนของประเทศต่างๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น สหภาพยุโรปได้กำหนดมาตรการ Carbon Border Adjustment Mechanism หรือ CBAM โดยสามารถนำภาษีคาร์บอนภายในประเทศไปชดเชยกับค่าธรรมเนียมคาร์บอนที่ถูกกำหนดขึ้นได้

ทั้งนี้ ธนาคารโลกได้แนะนำว่าทั้ง 5 ส่วนที่กล่าวมามีความเชื่อมโยงกันกันในทุกมิติ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาออกแบบนโยบายภาษีโดยคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมทุกด้าน

เป้าหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากเป้าหมายหลักตามความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ COP21 ในปี 2015 ที่มุ่งเน้นการรักษาการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยพื้นผิวโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส เทียบกับระดับในช่วงก่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม และพยายามจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยพื้นผิวโลกให้น้อยลงไปอีกจนถึงต่ำกว่า 1.5 องศาเซลเซียส ทำให้ประเด็นการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนจากนานาประเทศให้ความสำคัญ

มีเครื่องมือมากมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก เช่น การตั้งเป้าหมายลดก๊าซเรือนกระจกบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ (Science-based Target หรือ SBT) การตรวจวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับองค์กร (Carbon Footprint for Organization: CFO) การตรวจวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับผลิตภัณฑ์ (Carbon Footprint of Product: CFP) การพัฒนาโครงการลดก๊าซเรือนกระจกทั้งระดับประเทศและระดับสากล รวมถึงเครื่องมืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแต่ละชนิดมีวัตถุประสงค์ในการใช้งานที่แตกต่างกัน และบางเครื่องมืออาจมีส่วนที่คล้ายคลึงกัน ทำให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อาจยังไม่สามารถใช้เครื่องมือแบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Carbon Footprint คืออะไร และสำคัญต่อการดำเนินงานอย่างไร^๒

Carbon Footprint คือ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดที่ถูกปล่อยออกมาจากกิจกรรมของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตประจำวัน การคมนาคมขนส่ง การผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ฯลฯ หรือเรียกว่าเป็นการวัดผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ที่มีต่อระบบสิ่งแวดล้อมในแง่ของปริมาณแก๊สเรือนกระจกที่สร้างขึ้นมาจากกิจกรรมนั้นๆ โดยวัดคาร์บอนไดออกไซด์ที่ปล่อยออกมา ทั้งนี้กิจกรรมที่สามารถก่อให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ ได้แก่ การดำเนินชีวิตประจำวันของคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงสัตว์ การใช้ไฟฟ้า การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว หรือแม้กระทั่งของเสียที่เกิดจากอาหารในแต่ละวัน ล้วนแต่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งสิ้น

โดย Carbon Footprint นั้นใช้สำหรับประมาณว่าคน ประเทศ หรือองค์กรหนึ่ง ๆ มีผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนมากน้อยเพียงใด โดยมีวิธีการหลัก คือ ประเมินปริมาณคาร์บอนที่ปล่อยออกมาสู่สิ่งแวดล้อมและประเมินความมากน้อยในการส่งเสริมพลังงานทดแทนหรือพลังงานสะอาดขององค์กรนั้น เช่น พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ หรือการปลูกป่า โดยปัจจุบัน Carbon Footprint นับเป็นตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการดำเนินกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์เกือบทุกขั้นตอน เพื่อที่จะควบคุมไม่ให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน

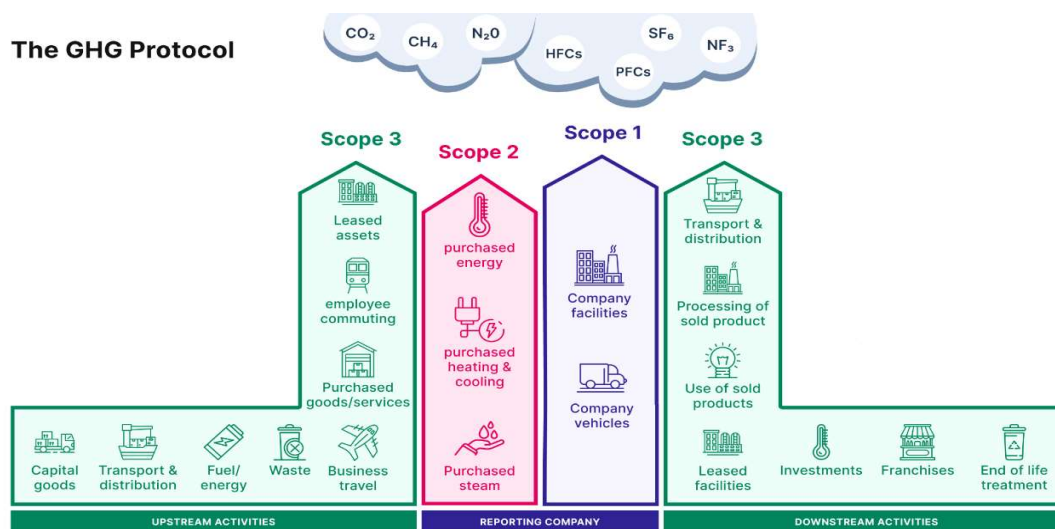
Carbon Footprint สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. Carbon Footprint ขององค์กร หรือหน่วยงาน Carbon Footprint of Organization (CFO) คือปริมาณของก๊าซเรือนกระจกที่ถูกปล่อยออกมาจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ไฟฟ้าการปล่อยจากการจัดการห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรม การจัดการของเสียจากการขนส่ง และการใช้เชื้อเพลิงภายในองค์กรโดยแสดงผลในเชิงปริมาณต้น และการใช้เชื้อเพลิงภายในองค์กรโดยแสดงผลในเชิงปริมาณต้นหรือกิโลกรัมของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (CO₂e) สำหรับ Carbon Footprint ขององค์กรสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่

- Scope 1: การปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยตรงจากกิจกรรมขององค์กร เช่น การเผาไหม้เชื้อเพลิงจากกระบวนการผลิต กระบวนการผลิตที่มีการปล่อยก๊าซมีเทน

^๒Techsauce Knowledge Sharing Platform <https://techsauce.co/news/carbon-footprint-to-climate-change>

- Scope 2: การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการใช้พลังงานไฟฟ้าและความร้อนที่ซื้อจากภายนอก เช่น การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการเผาไหม้เชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้า พลังงานความร้อน และพลังงานไอน้ำ
- Scope 3: การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมอื่นๆขององค์กรที่ไม่รวมอยู่ใน Scope 1 และ Scope 2 เช่น การขนส่งสินค้า การขนส่งพนักงานการกำจัดของเสีย เป็นต้น

ปริมาณ Carbon Footprint ของแต่ละองค์กรจะแตกต่างกันไปตามประเภทขององค์กรและกิจกรรมการดำเนินการ ตัวอย่างเช่น องค์กรที่ดำเนินธุรกิจด้านการผลิต ส่วนใหญ่จะมี Carbon Footprint มากกว่า องค์กรที่ดำเนินธุรกิจด้านการบริการ เนื่องจากต้องใช้พลังงานในกระบวนการผลิตมากกว่า

2. Carbon Footprint ของสินค้าและผลิตภัณฑ์

Carbon Footprint of Product (CFP) หมายถึง ปริมาณก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดที่ปล่อยออกมาตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle) ตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบ กระบวนการผลิต การขนส่ง การใช้งาน ไปจนถึงการกำจัดซากผลิตภัณฑ์หลังหมดอายุการใช้งาน

โดยปกติแล้ว ปริมาณ Carbon Footprint ของผลิตภัณฑ์จะแตกต่างกันไปตามประเภทของผลิตภัณฑ์ และในปัจจุบัน ฉลาก Carbon Footprint ของผลิตภัณฑ์เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ โดยฉลาก Carbon Footprint ของผลิตภัณฑ์จะแสดงข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์ หน่วยที่ใช้วัด เกณฑ์การคำนวณ และวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ที่ครอบคลุมวิธีการผลิต ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติ

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่มีฉลาก Carbon Footprint ได้แก่

- เสื้อผ้า
- อาหารและเครื่องดื่ม
- ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์

- ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง
- ผลิตภัณฑ์ยานยนต์

การลด Carbon Footprint ของผลิตภัณฑ์สามารถทำได้โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและการใช้วัตถุดิบ เช่น ใช้พลังงานสะอาด ใช้วัตถุดิบธรรมชาติ ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ประโยชน์ของการทำ Carbon Footprint มีอะไรบ้าง

ในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยเริ่มตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศให้ก้าวเข้าสู่สังคมคาร์บอนต่ำอย่างจริงจังมากขึ้น

- ทราบถึงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกการวัด Carbon Footprint ช่วยให้องค์กรทราบถึงปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรตนเอง ทำให้องค์กรสามารถระบุและหาวิธีจัดการกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- ข้อมูล Carbon Footprint สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดแผน แนวทางการจัดการ และเพิ่มประสิทธิภาพ ในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ช่วยลดต้นทุนในด้านพลังงาน ทรัพยากร และทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างยั่งยืน

- ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีระดับคาร์บอนต่ำในตลาด โดยการส่งเสริมการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์

- ประโยชน์ทางการตลาดผู้บริโภคเองเริ่มหันมาให้ความสำคัญต่อสินค้าและบริการที่มีการคำนวณ Carbon Footprint ที่น้อย การประกาศถึงการลด Carbon Footprint สามารถทำให้ตลาดเป็นที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

เพราะฉะนั้นแล้ว องค์กรต้องให้ความสำคัญกับ Carbon Footprint และเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดคาร์บอนเครดิตที่จะเติบโตมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ Carbon Footprint เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ทั้งยังช่วยให้องค์กรเห็นภาพรวมของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะช่วยในการระบุแหล่งที่มาหลักของการปล่อยและกำหนดเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ ประหยัดค่าใช้จ่าย ลดต้นทุนในด้านพลังงาน ทรัพยากร และวัสดุอีกด้วย

ตัวอย่าง โครงสร้างกระบวนการ MRV ที่เป็น

โครงสร้างระบบการ MRV (Measurement, Reporting, and Verification) สำหรับข้อมูลกิจกรรม โดยแสดงการจัดการและการรายงานข้อมูลกิจกรรมในแต่ละระดับตามโครงสร้างดังนี้:

1.กระบวนการ

ประกอบด้วยสามขั้นตอนหลักคือการวัดผล (Measurement - M), การรายงานผล (Reporting - R), และการตรวจสอบผล (Verification - V)

2.โครงสร้างเชิงสถาบัน

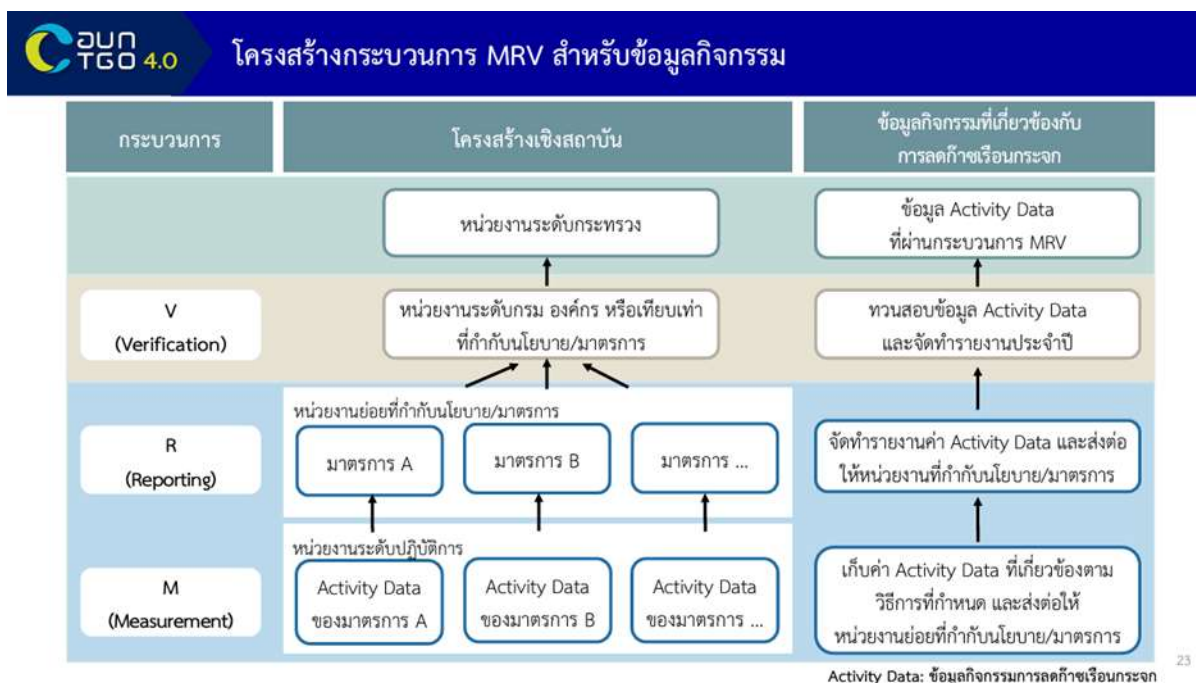
- ระดับหน่วยงานระดับกระทรวง: มีหน้าที่รวบรวมและจัดเก็บ Activity Data จากหน่วยงาน

ในสังกัด

- หน่วยงานระดับกรม, องค์กร หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่แทนกระทรวง: รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานย่อยและรายงานไปยังระดับกระทรวง
- หน่วยงานย่อยที่ดำเนินนโยบาย/มาตรการ: ดำเนินการจัดเก็บและรายงานข้อมูล Activity Data ของมาตรการต่าง ๆ

3. ข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจก

- ข้อมูล Activity Data ที่สามารถทำ MRV ได้
- การรวบรวมข้อมูล Activity Data และจัดทำรายงานประจำปี
- การจัดทำรายงาน Activity Data และส่งต่อให้หน่วยงานที่ดำเนินนโยบาย/มาตรการ
- เก็บข้อมูล Activity Data ที่เกี่ยวข้องตามวิธีการที่กำหนดไว้โดยหน่วยงานระดับนโยบาย/มาตรการ

รายละเอียดเพิ่มเติม:

- M (Measurement): หน่วยงานย่อยระดับปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูล Activity Data ตามมาตรการต่าง ๆ
- R (Reporting): หน่วยงานระดับกรม, องค์กร, หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่แทนกระทรวง รวบรวมและรายงานข้อมูล Activity Data
- V (Verification): หน่วยงานระดับกระทรวงทำการตรวจสอบและรับรองข้อมูล Activity Data ที่รายงานขึ้นมา

Activity Data คือข้อมูลที่รวบรวมจากการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในองค์กรต่าง ๆ และใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ภาพนี้แสดงถึงความสำคัญของการประสานงานและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การวัด การรายงาน และการตรวจสอบข้อมูลกิจกรรม (MRV) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกระดับของการดำเนินงาน

กลไกราคาคาร์บอน (Carbon Pricing Instruments) ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท โดยแบ่งตามประเภทการตั้งราคาและความสมัครใจในการเข้าร่วม ดังนี้:

1. ภาคบังคับ (Mandatory) Market-based pricing

- Emissions Trading Scheme (ETS)
- ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Cap and Trade)
- องค์กรที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสามารถซื้อขายสิทธิในการปล่อย (Allowance Unit) ซึ่งมีราคาในหน่วย THB/tCO₂ (บาทต่อตัน CO₂ เทียบเท่า)
- องค์กรที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกินกว่าที่กำหนดต้องซื้อสิทธิจากองค์กรที่สามารถลดการปล่อยได้

Determined pricing

- Carbon Tax
- ระบบภาษีคาร์บอน (Carbon Tax) ซึ่งเรียกเก็บจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- ภาษีคาร์บอนสำหรับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (Carbon tax for petroleum products) มีอัตราในหน่วย THB/tCO₂

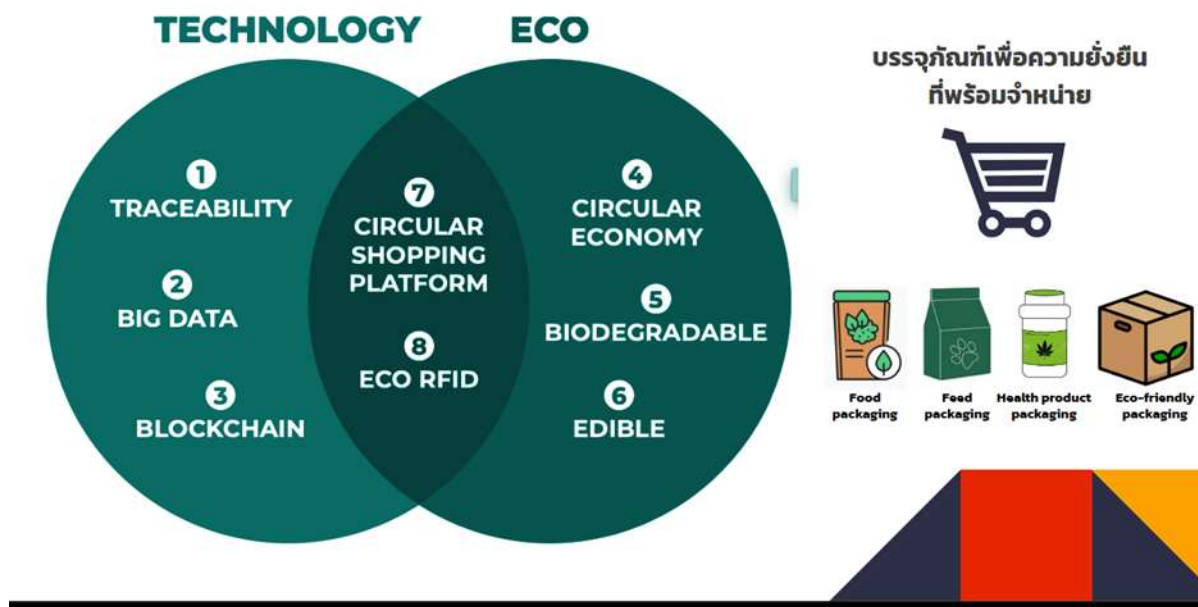
2. ภาคสมัครใจ (Voluntary)

Market-based pricing

- Carbon Crediting Mechanism
- ระบบการคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit)
- หน่วยคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) ซึ่งมีราคาในหน่วย THB/tCO₂
- การดำเนินโครงการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสร้างเครดิตคาร์บอนที่สามารถขายได้

Determined pricing

- Internal Carbon Pricing (ICP)
- การกำหนดราคาคาร์บอนภายในองค์กร (Internal Carbon Pricing)
- การใช้ราคาเงา (Shadow Price) หรือค่าคาร์บอนภายใน (Internal Carbon Fee) มีอัตราในหน่วย THB/tCO₂
- ช่วยให้องค์กรตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยใช้ราคาคาร์บอนภายในองค์กรเพื่อสะท้อนต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม

แสดงแนวความคิดการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีและความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม(ECO) ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ Technology และ Eco โดยมีการเชื่อมโยงกันในบางส่วน ดังนี้

กลุ่ม Technology

1. Traceability

- ความสามารถในการติดตามแหล่งที่มาของวัตถุดิบและสินค้าทำให้สามารถตรวจสอบข้อมูลการผลิตและการจัดส่งได้อย่างแม่นยำ

2. Big data

- การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการผลิตและการจัดการ

3. Blockchain

- เทคโนโลยีบล็อกเชนที่ช่วยในการรักษาความปลอดภัยและความโปร่งใสของข้อมูลการผลิตและการจัดการสินค้า

กลุ่ม Eco

4. Circular Economy

- ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและการรีไซเคิล

5. Biodegradable

- บรรจุภัณฑ์ที่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

6. Edible

- บรรจุภัณฑ์ที่สามารถรับประทานได้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ช่วยลดขยะจากบรรจุภัณฑ์

การเชื่อมโยงระหว่าง Technology และ Eco

7. Circular Shopping Platform
 - แพลตฟอร์มการช้อปปิ้งที่ส่งเสริมการใช้สินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืนและหมุนเวียน
8. Eco RFID
 - การใช้เทคโนโลยี RFID ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการติดตามและจัดการสินค้ายั่งยืน

บรรจุภัณฑ์เพื่อความยั่งยืนที่พร้อมจำหน่าย

ภาพทางด้านขวาแสดงตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบมาเพื่อความยั่งยืน ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น:

- Food packaging: บรรจุภัณฑ์สำหรับอาหาร
- Health product packaging: บรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ
- Eco-friendly packaging: บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีและแนวคิดทางสิ่งแวดล้อมมาผสมผสานกันเพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืนและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

แนวคิดของหลักนิติธรรมกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

“หลักนิติธรรม” (rule of law) เป็นหลักการสำคัญสำหรับสร้างสังคมสงบสุขและยุติธรรม ด้วยเหตุนี้ กฎเกณฑ์ทางสังคม กฎหมายบ้านเมือง และข้อผูกพันความร่วมมือระหว่างประเทศจำนวนมากจึงบัญญัติให้หลักนิติธรรมเป็นฐานคิดของการดำเนินกิจกรรมทางสังคม กรอบการปกครองประเทศ และเป้าหมายที่ต้องขับเคลื่อนร่วมกัน เช่น รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 3 วรรคสอง ระบุว่า “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลองค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

นิติธรรมสร้างความรู้สู่การพัฒนา หรือ กฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในเรื่องของการนำนิติธรรม คำว่า “นิติธรรม” นี้ จะเป็นเรื่องของ “Rule of Law” หลักนิติรัฐ หรือนิติธรรมนั้น ต้องนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามหลักนิติธรรมเพื่อการพัฒนาโดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับเรื่องของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ลักษณะสำคัญของการศึกษาและการวิจัย เป็นเรื่องของการใช้ Law as a Means to an End หรือการใช้กฎหมายในฐานะเครื่องมือเพื่อตอบโจทย์การพัฒนา ด้วยเหตุนี้เวลาเราทำความเข้าใจ เรื่องนี้ จึงต้องแยกคำออกเป็นสองส่วน คือ ตัว Law ว่าคืออะไร กับส่วนที่สองก็คือเรื่องของ development ว่าการพัฒนาที่ว่านี้ สามารถตีความหรือถูกมองจากแง่มุมอะไรได้บ้าง จากนั้นเราจะดูความเชื่อมโยงระหว่าง Law กับ Development ซึ่งก็คือการใช้ Law โดยในความหมายคำว่า Law ตัวนี้จะไม่ได้อธิบายถึงตัวบทกฎหมายอย่างเดียวนั้น แต่เรามีการพูดถึงสิ่งที่เรียกว่า “Legal Institution” หรือสถาบันทางกฎหมายตั้งนั้นในการตีความหรือทำความเข้าใจกฎหมาย หรือ อธิบายบทบาทของ

กฎหมายเพื่อการพัฒนา เราจึงจำเป็นต้องมองกฎหมายจากแง่มุมสถาบัน หรือ institution analysis หรือการวิเคราะห์เชิงสถาบันนั่นเอง ลักษณะของการศึกษา Legal Institution หรือสถาบันทางกฎหมาย ก็คือ การศึกษากฎหมาย ในความหมายแบบกว้างครอบคลุมทั้งสิ่งที่เรียกว่า Formal Law หรือกฎหมายตามรูปแบบ ตามแบบแผน ซึ่งก็คือตัวบทกฎหมาย กับสิ่งที่เรียกว่า Informal Law ซึ่งก็คือกฎหมายที่ไม่เป็นทางการหรือไม่เป็นแบบแผน ซึ่งกินความรวมถึงจารีตประเพณี ความคิดความเชื่อ ทางปฏิบัติต่างๆ ที่ไม่เป็นทางการ สิ่งนี้มีลักษณะที่ผสมผสานอยู่ในโครงสร้างของสังคม

ดังนั้นลักษณะของ Law for development จึงมีความหมายทั้งสองมุม ก็คือ ทั้งกฎหมายที่เป็นแบบแผนและที่ไม่เป็นแบบแผน ส่วนที่สอง เวลาเราพูดถึงคำว่า development หรือการพัฒนาคำว่า development เป็นคำที่กว้างสำหรับการใช้กฎหมายเพื่อตอบโจทย์ของการพัฒนานั้น จึงขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเป้าหมาย หรือกำหนดนิยามของการพัฒนา ซึ่งโดยทั่วไปคำนี้จะหมายถึงเรื่องของความเป็นธรรม โดยปัจจุบันมีการใช้คำนี้ในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น เมื่อกล่าวถึงเรื่องความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น นอกจากนี้หากกล่าวถึงในแง่ของสังคมศาสตร์ ก็จะมีการพูดถึงสิ่งที่เรียกว่า social justice หรือความยุติธรรมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น development เป็นเรื่องของ justice เป็นเรื่อง equity เป็นเรื่อง fairness หรือเป็นเรื่องของ social justice เหล่านี้ ก็คือ เป้าหมาย หรือ development goals

ในเชิงของวิธีวิทยาหรือเราเรียกกันว่า legal research methodology ก็คือเราจะศึกษาหรือวิจัย นิติศาสตร์ เพื่อการพัฒนาเราควรทำอย่างไร ลักษณะของการวิจัยนิติศาสตร์โดยแท้แบบดั้งเดิม ก็เป็นแง่มุมหนึ่ง เช่น ลักษณะการศึกษาข้อกฎหมาย เหตุผลทางกฎหมาย และนำไปเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกฎหมาย ก็ถือว่าเป็นแง่มุมหนึ่งของการศึกษา นิติศาสตร์ โดยแท้ ซึ่งตรงนี้จะนำไปสู่เรื่องวิธีวิทยาในทาง นิติศาสตร์ ที่เราเรียกกันว่าการศึกษาแบบ Comparative Legal Study หรือการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบนั่นเอง

การศึกษากฎหมายเปรียบเทียบเป็นเครื่องมือหนึ่งในการศึกษาข้อความคิดทางกฎหมาย เหตุผลทางกฎหมาย และเรื่องตัวอย่างการปรับใช้และการตีความกฎหมาย อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นว่ารูปแบบของการตีความกฎหมายแตกต่างกันตามวัฒนธรรม ตามระบบกฎหมายในแต่ละประเทศ สิ่งนี้เวลาเราศึกษากฎหมายเปรียบเทียบจากระบบกฎหมาย common law หรือระบบกฎหมาย civil law เพื่อนำมาเป็นบทเรียนในการออกกฎหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งกรณีนี้ให้เราต้องศึกษาเพิ่มเติมในมุมมองของสังคมวิทยากฎหมาย หรือ Sociology of Law for Development

World Justice Project (WJP)หรือรายงานความยุติธรรมของโลกได้เผยแพร่การจัดอันดับดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมในประเทศและดินแดนถึง 142 แห่งทั่วโลก เมื่อช่วงปลายปี 2023 โดยสอบถามความเห็นของประชาชนกว่า 1.49 แสนครัวเรือน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบอาชีพทางกฎหมายอีก 3,400 คน ในมิติต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในประเทศหรือดินแดนนั้นๆ พบว่าประเทศแถบสแกนดิเนเวียอย่างเดนมาร์ก นอร์เวย์ ฟินแลนด์ และสวีเดน เป็นประเทศที่มีดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมสูงที่สุดในการจัดอันดับครั้งล่าสุดนี้หรือตัวชี้วัดว่าด้วยเรื่องระดับของหลักนิติธรรมในประเทศไทย ที่ผ่านมา World Justice Project (WJP) ได้เผยแพร่การจัดอันดับดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมในประเทศและดินแดนถึง 142 แห่งทั่วโลก เมื่อช่วงปลายปี 2023 โดยสอบถามความเห็นของประชาชนกว่า 1.49 แสนครัวเรือน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบอาชีพทางกฎหมายอีก 3,400 คน ในมิติต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักนิติ

ธรรมในประเทศหรือดินแดนนั้นๆ พบว่าประเทศแถบสแกนดิเนเวียอย่างเดนมาร์ก นอร์เวย์ ฟินแลนด์ และสวีเดน เป็นประเทศที่มีดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมสูงที่สุดในการจัดอันดับครั้งล่าสุดนี้

อันดับ 1 ในย่านอาเซียนคือสิงคโปร์ (อันดับ 17) ตามมาด้วยมาเลเซีย (อันดับ 55) อินโดนีเซีย (อันดับ 66) ส่วนไทยอยู่อันดับที่ 82 มีดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมอยู่ที่ 0.49 ซึ่งลดลงจากปี 2022 ที่มีดัชนีอยู่ที่ 0.50 และมีดัชนีต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลก ซึ่งอยู่ที่ 0.55 อีกด้วย ขณะที่เมียนมาและกัมพูชาคือ 2 ประเทศที่มีดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมรั้งท้ายในย่านอาเซียน (ไม่นับรวม สปป.ลาวและบรูไนที่ไม่ได้รับการจัดอันดับ)

world justice report จะมีการพูดถึงความท้าทายต่างๆของประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องประเด็นเกี่ยวกับเรื่องคอร์รัปชัน อันที่ สองจะมีการพูดถึงเรื่องระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และสุดท้ายก็ต้องมีการพูดถึงเรื่องของการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ขณะที่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals: SDGs) ก็ระบุให้หลักนิติธรรมเป็นหนึ่งในเป้าหมายย่อยที่ต้องขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นในสังคมทั่วโลก โดยระบุไว้ในเป้าหมายย่อยที่ 16.3 ว่า “ส่งเสริมหลักนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าทุกคนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม”

ดังนั้นหลักนิติธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะจะเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยการปกป้องรักษาสิทธิตามรัฐธรรมนูญและในกระบวนการออกกฎหมายต่างๆ การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อม จัดให้มีการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการทางปกครอง เช่น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) สำหรับโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ในกฎเกณฑ์และการสร้างกฎเกณฑ์ในการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารจัดการในภาพรวมทั้งหมด

สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 มีเพียงการรับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟู บำรุง จัดการทรัพยากรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา 43

ส่วนหน้าที่ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู รวมถึงการบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติกลับเป็นหน้าที่ของรัฐที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ หรือในการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ หากอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดของประชาชน รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน และชุมชน บนหลักการมีส่วนร่วมจากประชาชนตามมาตรา 57 และมาตรา 58 (3) การที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไม่ได้บัญญัติรับรองไว้โดยชัดแจ้ง

ประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ที่มีการแบ่งแยกระหว่างกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน รวมถึงการใช้ระบบศาลคู่คือ มีการแบ่งแยกกันระหว่างศาลยุติธรรมและศาลชั้นพิเศษ นอกจากนี้หลักกฎหมายโดยทั่วไปของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Civil Law จะจัดทำในรูปของกฎหมายลายลักษณ์อักษร มีประมวลกฎหมายที่รู้จักกันในชื่อของ Code ซึ่งจะวางหลักกฎหมายไว้ในลักษณะเป็นการทั่วไปอย่างกว้างโดยครบถ้วนและชัดเจน จะเห็นได้จากการที่ประเทศเหล่านี้จะมีประมวลกฎหมายต่างๆ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ นอกจากประมวลกฎหมายหลักๆ ดังกล่าวแล้วจะมี บทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรในรูปพระราชบัญญัติต่างๆ (Statutes) เสริมประมวลกฎหมายที่เป็นหลัก กฎหมายทั่วไป กฎหมายจึงควรมานำมาใช้เพื่อเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ ดังนั้น หากทิศทางการพัฒนาของประเทศ ยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่หลงลืมการมีส่วนร่วมจากประชาชน และใช้ทรัพยากรอย่างไม่รอบคอบและยั่งยืน ผลกระทบรุนแรงที่สุดจะตกอยู่ที่ประชาชนและชุมชนที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรและการกำกับดูแลที่ดีของรัฐ ความเหลื่อมล้ำและการละเมิดสิทธิมนุษยชน

หลักนิติธรรมกับกฎหมายการจำกัดเก็บภาษีคาร์บอน (carbon tax)

หลักนิติธรรมและภาษีคาร์บอนมีความเกี่ยวข้องกันในหลายๆ ด้านที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการร่างกฎหมาย การนำกฎหมายไปปฏิบัติ และการบังคับใช้ โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในแง่มุมต่าง ดังนี้

กรอบการทำงานทางกฎหมาย

หลักนิติธรรมกำหนดให้กฎหมายต้องชัดเจน เปิดเผยต่อสาธารณะ และมีเสถียรภาพ หากต้องการให้ ภาษีคาร์บอนมีประสิทธิภาพ จะต้องจัดทำขึ้นผ่านกระบวนการทางกฎหมายที่โปร่งใส ซึ่งหมายความว่าภาษีควร ได้รับการบังคับใช้โดยหน่วยงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่รับรองการมีส่วนร่วมและการ ตรวจสอบของประชาชน

ความแน่นอนทางกฎหมายและการคาดการณ์ได้

ภาษีคาร์บอนที่ออกแบบมาอย่างดีควรให้ความแน่นอนและการคาดการณ์ได้สำหรับธุรกิจและบุคคล ซึ่งหมายความว่าอัตราภาษี โครงสร้าง และกฎเกณฑ์ควรได้รับการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและไม่ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งหรือตามอำเภอใจ นโยบายภาษีที่คาดการณ์ได้ช่วยให้ธุรกิจวางแผนการลงทุนและการ ดำเนินการในลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม

การบังคับใช้และความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

หลักนิติธรรมกำหนดให้กฎหมายต้องถูกบังคับใช้กับบุคคลและนิติบุคคลทั้งหมดอย่างเท่าเทียมกัน ใน บริบทของภาษีคาร์บอน หมายความว่าภาษีควรได้รับการใช้อย่างเท่าเทียมกันและไม่เอื้อประโยชน์ต่อ อุตสาหกรรมหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม การสร้างความเป็นธรรมช่วยหลีกเลี่ยงการทำลายทาง กฎหมายที่อาจเกิดขึ้นได้และส่งเสริมการยอมรับของสาธารณะ

ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ

การนำภาษีคาร์บอนไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษีและการใช้รายได้ รัฐบาลควรต้องรับผิดชอบต่อวิธีการใช้เงิน โดยตามหลักการและความมุ่งหมายที่แท้จริงแล้วควรใช้เงินสนับสนุนโครงการสีเขียวหรือชดเชยผลกระทบต่อประชากรที่มีรายได้น้อย

การบังคับใช้และการปฏิบัติตาม

หลักนิติธรรมรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับภาษีคาร์บอน หมายถึงการจัดตั้งกลไกในการตรวจสอบการปล่อยมลพิษ จัดเก็บภาษี และให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติตาม ควรมีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม และกระบวนการที่ยุติธรรมในการแก้ไขข้อพิพาท

ความท้าทายและการเยียวยาทางกฎหมาย

ระบบกฎหมายควรจัดเตรียมช่องทางสำหรับการแก้ไขข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับภาษีคาร์บอน ซึ่งอาจรวมถึงการทำทนายต่อความถูกต้องตามกฎหมายของภาษีหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับการบังคับใช้ โดยจะต้องแต่งตั้งผู้มีอำนาจตัดสินคดีหรือพิจารณาข้อร้องเรียนที่เป็นอิสระที่มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังกล่าว

สรุป

การจัดเก็บภาษีคาร์บอนมีความสำคัญและต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรม ความเสมอภาค และความสะดวก เนื่องจากอัตราภาษีคาร์บอนนั้นเป็นตัวกำหนดว่ารัฐจะจัดเก็บภาษีในอัตราเท่าใด มากน้อย เพียงใด อีกทั้งการจัดเก็บภาษีคาร์บอนนั้นจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วย เนื่องจากหากมีการจัดเก็บภาษีคาร์บอนในอัตราที่มากเกินไปก็อาจเกิดผลกระทบต่อ เศรษฐกิจของประเทศไทย หรือหากจัดเก็บในอัตราที่ต่ำเกินไปก็จะส่งผลให้ผู้เสียภาษีอาจจะละเลยและไม่ ปฏิบัติตาม ซึ่งการจัดเก็บภาษีคาร์บอนเป็นการบังคับและมีหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีคาร์บอนที่แน่นอน มีหลักนิติธรรมสนับสนุนการบังคับใช้ภาษีคาร์บอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำให้แน่ใจว่าภาษีนั้นถูกต้องตามกฎหมาย บังคับใช้อย่างยุติธรรม และมีการบังคับใช้อย่างสม่ำเสมอ การยึดมั่นในหลักการเหล่านี้จะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพของการลดการปล่อยคาร์บอนและบรรลุเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

จรัญ โฆษณานันท์. นิติปรัชญา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐

ดิเรก ควรสมาคม. กฎหมายมหาชน: แนวประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๕๓.

ประยูร กาญจนดุล. คำบรรยายกฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). *นโยบายการเงินเพื่อความยั่งยืนและบทบาทในการลดคาร์บอน*. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิจัยนโยบายการเงินเพื่อความยั่งยืน. (2565). *รายงานการจัดการการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมคิด เลิศไพฑูรย์. ความเป็นมาและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://digi.library.tu.ac.th/index/0265/5-3-Sep-Dec-2550/03PAGE5-PAGE23.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล: ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒)

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน). (2564). *แนวทางการใช้คาร์บอนเครดิตและการลดก๊าซเรือนกระจกในองค์กรและอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก

ข้อมูลออนไลน์

เปรมสิริ เจริญผล. การประกอบสร้างหลักนิติธรรม ภายใต้รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐: ข้อถกเถียงของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญและสภาร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.law.cmu.ac.th/lasc/conference/wp-content/uploads/sites/2/2017/09/7%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%A3%E0%B8%B4-%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B9%89.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล: ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒)

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

1. Ellen MacArthur Foundation. (2021). *Circular economy in packaging: Designing out waste and pollution*. Ellen MacArthur Foundation. Retrieved from [<https://www.ellenmacarthurfoundation.org>] (<https://www.ellenmacarthurfoundation.org>)
2. International Organization for Standardization (ISO). (2012). *ISO 18606: Packaging and the environment - Organic recycling*. Geneva: ISO.
3. United Nations Environment Programme (UNEP). (2021). *Addressing single-use plastics: A life cycle approach to sustainability*. Nairobi: UNEP. Retrieved from [<https://www.unep.org>] (<https://www.unep.org>)
4. Pires, A., Martinho, G., & Gonçalves, M. (2020). *Packaging waste and sustainability: Problems and solutions*. Journal of Cleaner Production, 261, 121- 128. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121128>
5. European Bioplastics. (2020). *Biodegradable and compostable packaging: The role of bio-based materials in a circular economy*. European Bioplastics Association. Retrieved from [<https://www.european-bioplastics.org>] (<https://www.european-bioplastics.org>)
6. Dettmer, T., & Götz, T. (2021). *RFID for the circular economy: Technology and implementation guide*. Springer Publishing.
7. World Economic Forum. (2022). *Big data for sustainable development: Harnessing technology to reduce waste*. Geneva: WEF. Retrieved from [<https://www.weforum.org>] (<https://www.weforum.org>)
8. Iakovou, E., & Vlachos, D. (2019). *Blockchain and traceability in food supply chains: A sustainable solution for the future*. Sustainability, 11(20), 555-567. <https://doi.org/10.3390/su11205567>
9. United Nations Global Compact. (2020). *Accelerating sustainable packaging innovation: A roadmap to 2030*. United Nations. Retrieved from [<https://www.unglobalcompact.org>] (<https://www.unglobalcompact.org>)
10. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2021). *Taxing energy use 2021: Country note - Japan*. Paris: OECD Publishing. Retrieved from [<https://www.oecd.org>] (<https://www.oecd.org>)
11. European Commission. (2023). *Carbon border adjustment mechanism (CBAM)*. Brussels: European Union. Retrieved from [<https://ec.europa.eu>] (<https://ec.europa.eu>)

12. International Energy Agency (IEA). (2020). *Carbon capture, utilization, and storage (CCUS) policies for mitigating greenhouse gas emissions*. Paris: IEA.
13. World Economic Forum. (2021). *Net-zero carbon emissions: Achieving targets through global carbon pricing*. Geneva: WEF.
14. Carbon Pricing Leadership Coalition (CPLC). (2017). *Carbon pricing in practice: A handbook for policymakers*. Washington, D.C.: CPLC.
15. GIZ Thailand. (2022). *Development of carbon pricing mechanism in Thailand: Supporting national climate policies*. Bangkok: GIZ.
16. Clean Energy Ministerial. (2021). *Long-term strategies for carbon neutrality and net zero emissions by 2050*. Washington, D.C.: Clean Energy Ministerial.